

Ομιλία του
κ. Ηλία Μπανούτσου
Εργονόμου Μηχανικού, Διευθύνοντος Συμβούλου της εταιρείας ΕΡΓΟΝΟΜΙΑ ΑΕ
στο

Στρογγυλό Τραπέζι: Υγεία & Ασφάλεια στην Εργασία: Εκπτώσεις και Επιπτώσεις

του Occupational Health & Safety Conference
που διοργανώθηκε από το Plant Management της Boussias

21-11-2012, ΟΤΕ Academy

με θέμα

ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ στην ΑΥΕ ή

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ στις ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ;

Στις σημερινές συνθήκες, οι περικοπές δαπανών αποτελούν μια πραγματικότητα. Στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα. Στις επιχειρήσεις, το θέμα αποκτά προτεραιότητα υπαρκτού χαρακτήρα, ενώ οι περικοπές δεν παραβλέπουν κανένα τομέα. Όμως, είναι σκόπιμο να περικόπτεται ο προϋπολογισμός για την ασφάλεια και υγεία του προσωπικού; Ας εξετάσουμε τι μπορεί να σημαίνει μια τέτοια επιλογή.

Πρώτον, η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου αποτελεί νομική υποχρέωση. Η παραβίαση της νομοθεσίας που αναφέρεται στις συνθήκες ΑΥΕ, οδηγεί:

- σε πρόστιμα και αποζημιώσεις οι οποίες, για ένα σοβαρό ατύχημα εύκολα μπορεί να φθάσουν μερικές εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ,
- στη δυσφήμιση της επιχείρησης στην αγορά, στους πελάτες, στους υποψήφιους υπαλλήλους και συνεργάτες, καθώς και ευρύτερα στην κοινωνία,
- στον κλονισμό των εργασιακών σχέσεων και της «εμπιστοσύνης» μέσα στην επιχείρηση

Δεύτερον, οι «εκπτώσεις» σε μέτρα Α&Υ μπορεί να έχουν άμεσο αντίκτυπο στην επιχειρησιακή συνέχεια.

Στη βιομηχανία, οι «εκπτώσεις» συχνά συνεπάγονται κυρώσεις από τον πελάτη ακόμη και σε απώλεια του, λόγω καθυστερήσεων στην παράδοση προϊόντων. Γι' αυτό και πριν κλεισθεί μια μεγάλη παραγγελία στη βαριά βιομηχανία, συχνά προηγείται επιθεώρηση από τον πελάτη στον προμηθευτή του συστήματος και των μέτρων ΑΥΕ που εφαρμόζει.

Άλλες «εκπτώσεις», μπορεί να οδηγήσουν στην καταστροφή μιας εγκατάστασης, όπως στις περιπτώσεις:

- πυρκαγιάς, έκρηξης ή σεισμού.
- ελλιπών μέτρων παθητικής και ενεργητικής πυροπροστασίας
- μη ύπαρξης Σχεδίου Διαχείρισης Έκτακτης Ανάγκης (ΣΔΕΑ), ή ύπαρξής του σε κάποιο συρτάρι χωρίς να γίνονται οι απαιτούμενες ασκήσεις ετοιμότητας.
- ύπαρξης εκρηκτικής ατμόσφαιρας η οποία αντιμετωπίστηκε με πνεύμα «οικονομίας» στη μελέτη ή στα μέτρα ΑTEX που τελικά εφαρμόστηκαν.

Στα τεχνικά έργα οι «εκπτώσεις» μπορεί να σημαίνουν καθυστερήσεις στην κατασκευή ολόκληρου του έργου.

Το αντίθετο, προτεραιότητα στην πρόληψη των κινδύνων πριν ξεκινήσει ακόμη η κατασκευή, δόθηκε σε ένα από τα πιο δύσκολα τεχνικά έργα, τη γέφυρα του Ρίο-Αντίρριο, η οποία ολοκληρώθηκε εντός χρονοδιαγράμματος και προϋπολογισμού και χωρίς σοβαρό ατύχημα.

Με την ίδια επιτυχία, αναφορικά με τα ατυχήματα, κατασκευάστηκε και το διυλιστήριο των ΕΛΠΕ που πρόσφατα λειτούργησε στην Ελευσίνα.

Που οφείλονται αυτές οι επιτυχίες; Ασφαλώς και στο γεγονός ότι οι Διευθύνσεις των εν λόγω έργων, πριν ακόμη ξεκινήσουν οι εργασίες στο εργοτάξιο, επέλεξαν να συνεργασθούν με τους καλύτερους στην Ελλάδα συμβούλους στην πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου. Επιλογή, που χαρακτηρίζει την Κουλτούρα των Διευθύνσεων αυτών για την Ασφάλεια Εργασίας.

Οι «εκπτώσεις» αποτελούν συχνά θέμα συζήτησης κατά την επιλογή εξωτερικών συνεργατών, καθώς και προμηθευτών προϊόντων ή υπηρεσιών και εργολάβων, όπως στα συνεργεία καθαριότητας, επισκευής των κτιριακών εγκαταστάσεων, ανέγερσης ιστών και πυλώνων στην κινητή τηλεφωνία, κ.ά.

Ας δούμε ένα παράδειγμα ποιο μπορεί να είναι το κόστος ενός συνεργάτη για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου και αν αξίζει η επιχείρηση να διακινδυνεύσει επιλέγοντας τον φθηνότερο.

Ένα «πακέτο» βασικών υπηρεσιών, συνήθως περιλαμβάνει τεχνικό ασφάλειας & ιατρό εργασίας, την εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου, μετρήσεις και εκπαίδευση προσωπικού. Η σύγκριση αυτού του κόστους του με το σύνολο του ετήσιου μισθολογικού είναι απλή και εύκολη για κάθε επιχείρηση. Για παράδειγμα, σε μια επιχείρηση χαμηλής επικινδυνότητας που απασχολεί 100 άτομα με μέση αμοιβή 1.000 Ευρώ/εργαζόμενο μικτά, το κόστος για την εξασφάλιση ποιοτικών υπηρεσιών ΑΥΕ όπως αυτές που προαναφέρθηκαν, δεν ξεπερνά το 3 τοις χιλίοις του ετήσιου μισθολογικού κόστους. Το ποσοστό αυτό είναι ακόμη πιο χαμηλό όσο μεγαλώνει ο αριθμός των απασχολούμενων και ο μέσος μισθός τους.

Βλέπουμε λοιπόν ότι το ετήσιο κόστος για την εξασφάλιση ενός αξιόπιστου και ποιοτικού πακέτου βασικών υπηρεσιών ΑΥΕ είναι εξαιρετικά χαμηλό συγκρινόμενο με το σύνολο του μισθολογικού κόστους.

Τίθενται λοιπόν τα ερωτήματα:

1. Αξίζει η έκθεση της επιχείρησης στους παραπάνω κινδύνους;
2. Και τι χρήματα μπορεί να εξοικονομηθούν από αυτές τις «εκπτώσεις»;

ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Στις 25 Ιανουαρίου 2012 οι NYT φιλοξένησαν εκτενές άρθρο για τις συνθήκες εργασίας σε εργοστάσια της Foxconn Technology, προμηθευτή της APPLE στην Κίνα. Οι ακαριαίες αντιδράσεις στις οποίες υποχρεώθηκε να προβεί ο επιχειρηματικός αυτός κολοσσός για να ανασκευάσει τις κατηγορίες που δέχθηκε δείχνει το μέγεθος των επιπτώσεων που προσπαθούσε να περιορίσει.

Αντίθετα, για την Ευρωπαϊκή Τράπεζα για την Αναδιάρθρωση και Ανάπτυξη (EBRD) η ΑΥΕ και η προστασία του περιβάλλοντος είναι θέματα υψηλής προτεραιότητας. Σε εκδήλωσή της που διοργάνωσε στην Αθήνα στις 28/9/2012, κάλεσε τους Έλληνες Συμβούλους να συμμετέχουν στα έργα που χρηματοδοτεί στο εξωτερικό. Για την τράπεζα, όταν δεν πληρούνται οι υψηλές απαιτήσεις της δεν διακινδυνεύει τη χρηματοδότηση έργων. Για το σκοπό αυτό επιλέγει πάντα τους καλύτερους, και κατά κανόνα ακριβότερους, συμβούλους ΑΥΕ παγκοσμίως.

Οι ηγέτιδες επιχειρήσεις δεν διακινδυνεύουν την αξία τους με «εκπτώσεις» στην ΑΥΕ, όπως καταδεικνύεται από τον δείκτη FTSE4Good ο οποίος χρησιμοποιείται από funds, επενδυτικές τράπεζες και από συμβούλους επενδύσεων προκειμένου να αξιολογήσουν την απόδοση επιχειρήσεων λαμβάνοντας υπόψη παγκοσμίως αναγνωρισμένες πρακτικές ΕΚΕ.

Όμως τελικά, η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου είναι θέμα κυρίως οικονομικό;

Δεδομένου ότι υπάρχει η επιστημονική γνώση και η τεχνολογία για την πρόληψη, τελικά είναι θέμα Αξιών και Πολιτισμού.

Το περιβάλλον εργασίας γνωρίζουμε ότι διαρκώς μεταβάλλεται και μάλιστα με γρήγορους ρυθμούς. Νέοι κίνδυνοι εμφανίζονται, όπως οι ψυχοκοινωνικοί που οδηγούν στο στρες, οι μυοσκελετικές παθήσεις που εκδηλώνονται ακόμη και σε περιβάλλον γραφείου, έκθεση σε χημικές ουσίες και νέα υλικά όπως εκείνα που χρησιμοποιούνται στη νανοτεχνολογία και βιοτεχνολογία, ο θόρυβος και οι κραδασμοί. Επίσης, προβλήματα που συνδέονται με την απειλή βίας, τον εκφοβισμό και την παρενόχληση.

Η καλύτερη πρόληψή τους είναι η ενημέρωση, ο έγκαιρος εντοπισμός τους και κυρίως η δημιουργία μιας «ασπίδας» η οποία ονομάζεται ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, από την οποία προκύπτει ότι η ΑΥΕ αποτελεί ΑΞΙΑ και όχι απλά μια προτεραιότητα όπως το τρίπτυχο χρόνος/ποιότητα/κόστος.

Με την εμπέδωση Ασφαλούς Συμπεριφοράς σε όλα τα επίπεδα, ξεκινώντας με το παράδειγμα της Διοίκησης και εμπλέκοντας κάθε εργαζόμενο, δεν προλαμβάνουμε μόνο ατυχήματα, ασθένειες και στρες στην εργασία. Εξοικονομούνται σημαντικοί πόροι (χρόνος, χρήμα, άνθρωποι) διότι αναπτύσσονται πρωτοβουλίες, οι λειτουργίες γίνονται πιο αποτελεσματικές, η παραγωγή εύρυθμη, οι εργασιακές σχέσεις δημιουργικές, η εξυπηρέτηση πελατών έγκαιρη και ποιοτική. Δηλαδή, με ΛΙΓΟΤΕΡΑ πετυχαίνουμε ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ.

Η διαπίστωση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) οι οποίες αποτελούν τον κορμό της απασχόλησης στη χώρα μας. Στις ΜΜΕ ο ιδιοκτήτης, εάν δεν συμμετέχει ο ίδιος στη διεύθυνση της παραγωγής, οπωσδήποτε βρίσκεται πολύ κοντά της. Με το κύρος που διαθέτει είναι πολύ ευκολότερο να αναπτύξει κουλτούρας ασφαλείας στην επιχείρησή του, συγκριτικά με την προσπάθεια και πόρους που απαιτούνται σε πολυεθνικές επιχειρήσεις στις οποίες συχνά επικρατεί κλίμα γραφειοκρατίας και ανταγωνισμού μεταξύ των στελεχών. Προϋπόθεση είναι βέβαια να δίνει ο ίδιος ο ιδιοκτήτης της ΜΜΕ το παράδειγμα με την ασφαλή συμπεριφορά του, να έχει αναπτύξει ένα απλό και λειτουργικό σύστημα

διαχείρισης ασφάλειας και υγείας (όχι απαραίτητα πιστοποιημένο) και να έχει αντιληφθεί το όφελος από τη συμμετοχή των εργαζομένων.

Στόχος λοιπόν ΣΗΜΕΡΑ των επιχειρήσεων που φιλοδοξούν ΑΥΡΙΟ να ηγηθούν του κλάδου τους, είναι να μπορέσουν να αναγνωρίσουν ανοιχτά ότι η ΑΥΕ είναι ΑΞΙΑ, Υλική και Άυλη και όχι μια αναγκαία - ανελαστική δαπάνη.

Συνοψίζοντας,

1. η εφαρμογή των νομικών υποχρεώσεων αποτελεί την «κόκκινη γραμμή» η οποία εάν αγνοηθεί τότε η επιχείρηση εκτίθεται σε υψηλό επιχειρηματικό κίνδυνο.
2. η πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου είναι θέμα πολιτισμού σε μια κοινωνία και η ανάπτυξη κουλτούρας ασφαλείας είναι το καλύτερο μήνυμα που μπορεί να στείλει μια επιχείρηση στο προσωπικό της αλλά και στην αγορά, ο θετικός αντίκτυπος του οποίου την ενισχύει σε περίοδο κρίσης._

Νοέμβριος 2012